

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår saksbehandler:
Åshild Olaussen

Kopi til

Vår dato
27.04.2010

Vår referanse
2008-0015

Deres referanse
200604186

Unios hørings svar til forslag til læringsutbyttebeskrivelser (deskriptorer) for fag- og yrkeskompetanse og innpassing av fag- og yrkeskompetanse i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring

Vi viser til brev av 07.01.10 med forslag til læringsutbyttebeskrivelser for fag- og yrkeskompetanse og innpassing av fag- og yrkeskompetanse i et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

Unio vil bemerke at det var positivt at man inviterte til et eget høringsseminar som del av prosessen med å utveksle og innhente synspunkter på den nasjonale oppfølgingen og utviklingen av et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Vi vil videre bemerke at det er et omfattende høringsbrev der høringsinstansene blir invitert til å avgi høring både på Utdanningsdirektoratets forslag og på mer overordnede tema som ECVET, mobilitet, livslang læring med mer. Flere av temaene har organisasjonene tidligere gitt uttalelser på og vi mener det er viktig at departementet i det videre arbeidet ser til det høringsinstansene tidligere har levert av innspill på disse tiltakene/prosessen.

Noen av de spørsmålene som departementet reiser i denne høringen er såpass omfattende at de alene kan være dekkende for egne høringer. Det gjelder for eksempel spørsmål som *Kan høringsinstansene peke på evt hinder i det norske utdanningssystemet for mobilitet og livslang læring?* Dette er en omfattende problemstilling som blant annet krever en klarere definisjon av mobilitet: refereres det til arbeids- eller utdanningsmobilitet, eller til nasjonal eller internasjonal mobilitet

Unio har tidligere etterlyst en avklaring på hvilken merverdi et kvalifikasjonsrammeverk er tenkt å ha for det norske utdanningssystemet. Vi kan fortsatt ikke se at dette spørsmålet er tilstrekkelig drøftet. Skal det være et kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring der all kompetanse, uavhengig av hvor den er ervervet, skal inngå? Eller skal det være et rammeverk der den primære funksjonen er å innordne nasjonale utdanningssystemer? Eller er det tenkt som virkemiddel når det gjelder arbeidsmobilitet? For det videre arbeidet med utviklingen av et kvalifikasjonsrammeverk mener vi at det snarest må på plass en overordnet formålsbeskrivelse. Formålsbeskrivelsen må fastsette hva et NKR og EQF skal styre, og hva som faller utenfor.

Tema 1. Et livslangt læringsperspektiv og mobilitet

Et kvalifikasjonsrammeverk kan gjøre livslang læring og mobilitet enklere. Når det gjelder utdannings- og arbeidsmobilitet er et kvalifikasjonsrammeverk i seg selv ikke tilstrekkelig for å

øke eller eventuelt bedre mobilitet. Andre tiltak som sammen med kvalifikasjonsrammeverket kan styrke mobilitet og fremme livslang læring, er Europass, EUs program for livslang læring og ikke minst økonomiske virkemidler. Det er viktig at dette arbeidet videreføres parallelt med utarbeidelse av formål og innhold i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Når det gjelder hinder for deltagelse i livslang læring, er utfordringer knyttet til finansiering av livsopphold for voksne fortsatt et problem. Dette gjelder for voksne som ønsker å ta førstegangsutdanning og for deltagelse i etter- og videreutdanning. Vi kan heller ikke se at man har løst utfordringen ved å skulle etablere et kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring når det øverste nivået er "endelig", det vil si at en Phd angir et slutt punkt for livslang læring.

Når det gjelder utdanningsmobilitet, mener Unio at vi har et oversiktlig utdanningssystem i Norge. Fagskolen er nå plassert som en tertiærutdanning over videregående opplæring og ved siden av høyere utdanning. Utdanningsnivåene kjennetegnes av ulike kvaliteter og formål. Vi kan ikke se at man er tjent med et eget kvalifikasjonsrammeverk for fagskoleutdanningene. Den kan være at fagskoleutdanningene vil ligge på ulike nivå, etter hvilket læringsutbytte de har og hvor finmasket vi velger å utvikle vårt nasjonale kvalifikasjonsrammeverk.

I utviklingen av EQF har det vært et parallelt fokus på kunnskap, ferdigheter og kompetanse ervervet i det formelle utdanningssystemet, og uformell eller ikke-formell kompetanse, ervervet andre steder. Unio mener at det er viktig at all kompetanse synliggjøres, og støtter departementets vurdering av at det må skje gjennom etablerte ordninger i det formelle utdanningssystemet.

Vi ser imidlertid at enkelte grupper som har tatt sin utdanning, eller ervervet sin kompetanse utenfor Norges grenser, kan møte hindringer i å få denne anerkjent i Norge. Det kan for eksempel være innvandrere som opplever at godkjenning av utenlandsk utdanning er en uoversiktlig prosess, både når det gjelder utdanning og arbeidsmarked. Retten til realkompetansevurdering og tilgang til yrkesprøving er for eksempel knyttet til spesielle grupper. Kan arbeidet med et kvalifikasjonsrammeverk bidra til å finne løsninger for å forenkle tilgangen for disse gruppene, mener Unio at det er positivt.

Tema 2. Problemstillinger vedrørende læringsutbyttebeskrivelser (deskriptorer)

I utarbeidelsen av et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring er det viktig med god progresjon mellom alle nivåene. Unio mener derfor at det kan være hensiktsmessig med mer overordnede læringsutbyttebeskrivelser, for å oppnå sammenheng mellom alle delene av rammeverket. Samtidig må det unngås at læringsutbyttebeskrivelsene blir så generelle at det blir vanskelig å skille de ulike nivåene fra hverandre. Vanskeligheten med å finne riktig detaljeringsgrad og form på beskrivelsene kan etter vår mening delvis forklares med mangelen på en avklaring av hvilken merverdi et kvalifikasjonsrammeverk skal gi.

Tema 3. Nivåbeskrivelser vedrørende nivåplassering

Unio mener at utdanninger på alle nivåene som er beskrevet i kvalifikasjonsrammeverket, er viktige og må henge sammen mht progresjon. Mange utdanninger, eller emner, fag og moduler i utdanninger ligger på et lavere eller høyere nivå enn det nivået kompetansen som helhet er plassert på. Vi ser dette blant annet i rammeverk for høyere utdanning, der den fireårige lærerutdanningen er lagt på nivå med bachelor, fordi den ikke i sin helhet ligger på samme nivå som en master.

Innenfor videregående opplæring har enkelte utdanningsprogram et større omfang, eller kompetansemål på høyere nivå enn andre. Hva skal være utslagsgivende for plasseringen av kompetanse på nivå i kvalifikasjonsrammeverket? Unio mener at prinsippet om *beste tilpassing* og ikke *full tilpassing* må legges til grunn når utdanninger nivåplasseres. Et annet viktig prinsipp for norsk fag- og yrkesopplæring er at vi har politisk besluttet at videregående opplæring skal

være på samme nivå, og denne er utviklet med ulike modeller for ulike utdanningsprogram. Unio mener at det så langt ikke foreligger noen grunn til å endre dette vedtaket.

Vennlig hilsen
Unio

Ingjerd Hovdenakk
sekretariatssjef

Åshild Olaussen
seniorrådgiver